A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (harmadik tanács)

2006. március 23.*

A C-535/03. sz. ügyben,

az EK 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a High Court of Justice (Anglia és Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court) (Egyesült Királyság) a Bírósághoz 2003. december 19-én érkezett, 2003. december 10-i határozatával terjesztett elő az előtte

a **Unitymark Ltd** és

a **North Sea Fishermen's Organisation** kérelmére,

The Queen

és

a **Department for Environment, Food and Rural Affairs**

* Az eljárás nyelve: angol.

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (harmadik tanács),

tagjai: A. Rosas tanácselnök, S. von Bahr (előadó) és A. Borg Barthet bírák,

főtanácsnok: P. Léger,
hivatalvezető: K. Sztranc tanácsos,

tekintettel az írásbeli eljárásra és a 2005. március 17-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– a Unitymark Ltd és a North Sea Fishermen's Organisation képviseletében A. Lewis barrister, A. Oliver és A. Jackson solicitors megbízásából,

– az Egyesült Királyság kormánya képviseletében K. Manji, meghatalmazotti minőségben, segítője: M. Hoskins barrister,

– az Európai Unió Tanácsa képviseletében T. Middleton és F. Florindo Gijón, meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Közösségek Bizottsága képviseletében T. van Rijn és B. Doherty, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a bizonyos halállományokra és halállománycsoportokra vonatkozó, halfogási korlátozások alá tartozó vizeken tartózkodó közösségi hajókon és a közösségi vizeken alkalmazandó halászati lehetőségeknek és járulékos feltételeknek a 2003. évre történő meghatározásáról szóló, 2002. december 20-i 2341/2002/EK tanácsi rendelet (HL L 356., 12. o.) XVII. melléklete 4. pontjának b) alpontja és 6. pontjának a) alpontja, a 2003. április 10-i 671/2003/EK tanácsi rendelettel (HL L 97., 11. o.) módosított ugyanezen melléklet (a továbbiakban: módosított XVII. melléklet) 4. pontjának b) alpontja és 6. pontjának a) alpontja, valamint a 2341/2002/EK rendelet XVII. mellékletével összhangban a tagállamok számára további kikötőn kívül töltött napok biztosításáról szóló 2003. március 14-i 2003/185/EK bizottsági határozat (HL L 71., 28. o.; magyar nyelvű különkiadás 4. fejezet, 6. kötet, 13. o.) 1. cikke (a továbbiakban együtt: vitatott intézkedések) érvényességére irányul.

2 E kérelmet a Unitymark Ltd (a továbbiakban: Unitymark), illetve a North Sea Fishermen's Organisation (a továbbiakban: NSFO) és a Department for Environment, Food and Rural Affairs közötti jogvita keretében a 2341/2002 rendelet XVII. melléklete és a módosított XVII. melléklet alkalmazása céljából utóbbi által elfogadott két határozat érvényessége tárgyában nyújtották be.

Jogi háttér

A közösségi szabályozás

A 2341/2002 rendelet XVII. melléklete

3 A 2341/2002 rendelet XVII. melléklete meghatározza azon napok számát, amelyet a legalább 10 méter hosszú, elsősorban vagy kiegészítő jelleggel tőkehalat halászó hajók tengeren tölthetnek.

4 Az említett melléklet 1. és 2. pontja meghatározza az érintett időszakot, amely 2003. február 1-jétől december 31-ig tart, és az érintett halászati övezeteket.

5 Ugyanezen melléklet 4. pontja meghatározza a halászfelszereléseket, különösen:

„a) legalább 100 mm szembőségű, fenéken vontatott zsákháló, kerítőháló vagy hasonló vontatott halászfelszerelés, a merevítőrudas zsákháló kivételével (a továbbiakban: 4a típusú felszerelések);

b) legalább 80 mm szembőségű merevítőrudas zsákháló (a továbbiakban: 4b típusú felszerelések);

[...]

e) 70–99 mm szembőségű, fenéken vontatott zsákháló, kerítőháló vagy hasonló vontatott halászfelszerelés, a 80–99 mm szembőségű merevítőrudas zsákháló kivételével; a továbbiakban: 4e típusú felszerelések."

6 Meg kell állapítani, hogy a 4a típusú felszerelések elsősorban tőkehalfogáshoz, a 4b típusú felszerelések lepényhal-, a 4e típusú felszerelések pedig langusztafogáshoz használatosak.

7 A 2341/2002 rendelet XVII. melléklete 6. pontjának a) alpontja táblázat formájában meghatározza azoknak a napoknak a számát, amelyek során egy naptári hónapban a 4. pontban említett halászfelszerelések valamelyikét szállító hajó a kikötőtől távol maradhat. Ezen felszerelések fő alkalmazására tekintettel, a következőképpen lehet összegezni ennek a táblázatnak a releváns adatait:

– kilenc nap a 4a típusú (főleg tőkehalfogáshoz használt) felszerelésekre;

– tizentöt nap a 4b típusú (főleg lepényhalfogáshoz használt) felszerelésekre;

– huszonötnap a 4e típusú (főleg langusztafogáshoz) felszerelésekre.

8 Az említett melléklet 6. pontjának b) alpontja előírja, hogy az Európai Közösségek Bizottsága további napokat biztosíthat a tagállamoknak ellentételezésül a honi kikötők és a halászterület közötti utazási időért és az újonnan bevezetett halászati erőkifejtési rendszerhez való alkalmazkodásért.

9 Ugyanezen melléklet 6. pontjának c) alpontja úgy rendelkezik, hogy a Bizottság az e melléklet rendelkezéseivel érintett hajók 2002-ben és 2003-ban megvalósuló leszerelési programjainak figyelembevétele érdekében átmenetileg is biztosíthat további napokat a tagállamoknak azoknak a hajóknak a tekintetében, amelyek 4a típusú felszerelést szállítanak.

A 2003/185 határozat

10 A 2003/185 határozatot a 2341/2002 rendelet végrehajtása érdekében fogadta el a Bizottság.

11 E határozatnak az említett rendelet XVII. melléklete 6. pontjának b) alpontján alapuló 1. cikke előírja, hogy a halászfelszerelés kicserélése végett a kikötőbe való visszatérés ellentételezése érdekében a tagállamok egy naptári hónapban legfeljebb két további olyan napot biztosíthatnak, amelyet az olyan hajók, amelyek a fedélzetükön a 4a típusú, tőkehalfogásra kialakított felszerelést tartanak, a kikötőn kívül tölthetnek.

12 Ugyanezen határozat 2. cikke úgy rendelkezik, hogy az említett XVII. melléklet 6. pontjának c) alpontja szerinti további kikötőn kívül töltött napok száma az Egyesült Királyság esetében négy napban van meghatározva.

13 A fenti határozat 3. cikke megemlíti, hogy az 1. és a 2. cikk szerint biztosított további kikötőn kívül töltött napok száma összevonható.

A módosított XVII. melléklet

14 A módosított XVII. melléklet 4. pontjának b) alpontja és 6. pontjának a) alpontja azonos vagy közel azonos szavakkal került megfogalmazásra, mint a 2341/2002 rendelet XVII. melléklete 4. pontjának b) alpontja és 6. pontjának a) alpontja.

15 A módosított XVII. melléklet 6. pontjának c) alpontja szerint az e pont alapján biztosított többletnapok az említett melléklet 4. pontjában említett halászfelszereléseket szállító minden hajóra vonatkoznak, és nemcsak a tőkehalfogásra kialakított, 4a típusú felszerelést szállító hajókra.

A nemzeti szabályozás

16 A Department for Environment, Food and Rural Affairs két határozatot hozott: a nyílt tengeri halászatról (a tengeren töltött napok számának korlátozásáról) szóló 2003. évi határozatot, amely 2003. február 8-án lépett hatályba (Sea Fishing [Restriction on Days at Sea] Order 2003), (SI 2003 n° 229) és a nyílt tengeri halászatról (a tengeren töltött napok számának korlátozásáról) szóló, 2003. évi 2. sz. határozatot, amely 2003. július 7-én lépett hatályba (Sea Fishing [Restriction on Days at Sea], n° 2 Order 2003), (SI 2003 n°1535).

17 Ezzel a két határozattal az Egyesült Királyság kormánya bűncselekménynek minősítette az ebben a tagállamban lajstromozott halászhajóért felelős bármely személy vonatkozásában, ha a hajó a 2341/2002 rendelet XVII. mellékletében és a módosított XVII. mellékletben megállapítottnál több napot tartózkodik a kikötőn kívül.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

18 Az alapeljárás felperesei egyrészről egy Skóciában alapított társaság, a Unitymark, amely lepényhalat, azaz sima lepényhalat és nyelvhalat halászik a 4b típusú felszereléskategóriába tartozó merevítőrudas zsákhálóval felszerelt hajóival, másrészről az ugyanilyen típusú és ugyanilyen célokra használt hajókkal főleg az Északi-tengeren halászó halászokat képviselő szervezet, az NSFO. A felperesek a Department for Environment, Food and Rural Affairs-zel szemben a High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court)-hoz fordultak, hogy ítélje meg a fent említett határozatok jogszerűségét, azzal érvelve, hogy azok olyan közösségi szabályozáson alapulnak, amelynek vitatják a jogszerűségét.

19 Különösen a merevítőrudas zsákhálóval felszerelt hajóknak e hálótípussal lefedett két felszereléskategória közötti különbségtétel nélkül biztosított tengeren töltött napok számát vitatják.

20 A kérdést előterjesztő bíróság szerint ugyanis meg kell különböztetni a „felülről nyitott" merevítőrudas zsákhálót a „lánchálóstól". A felülről nyitott merevítőrudas zsákhálót lepényhalfogására használják olyan területeken, ahol a tengerfenék sima, homokos, nem kavicsos, és ahol nem szükséges a talajt felkotorni. A lánchálós merevítőrudas zsákháló – amely a merevítőrudas zsákhálóval felszerelt hajókból álló európai flotta 20%-át teszi ki, és szintén lepényhalfogásra szolgál – viszont a kavicsos tengerfenék felkotrásával működik, megzavarva így a hálóba ugró halakat.

21 A Unitymark és az NSFO által képviselt halászok kizárólag felülről nyitott merevítőrudas zsákhálóval felszerelt hajókat használnak.

22 A kérdést előterjesztő bíróság szerint az alapeljárásban részt vevő felek bizonyos tényeket illetően egyetértenek.

23 Először is a felülről nyitott merevítőrudas zsákhálóval felszerelt hajókkal történő járulékos tőkehalfogások a legcsekélyebbek a 10 méternél hosszabb hajókkal az Északi-tengeren gyakorolt valamennyi halászati módszer közül. Ezek a fogások határozottan alacsonyabbak az elsősorban a langusztahalászatot lehetővé tevő felszereléssel ellátott hajók fogásainál, valamint a lánchálós merevítőrudas zsákhálóval felszerelt, lepényhalfogásra kialakított hajók fogásainál.

24 Továbbá, a merevítőrudas zsákhálóval felszerelt angol és walesi hajók járulékos tőkehalfogásának mértéke csak 0,6%, míg az az érintett terület merevítőrudas zsákhálóval felszerelt összes hajója esetében körülbelül 9% -ot tesz ki. Ez a különbség többek között a holland hajók jelentősebb tőkehalfogásával magyarázható, amelyek inkább lánchálós merevítőrudas zsákhálót használnak. Az elsősorban langusztát halászó hajók tőkehalfogásai egyébként az összes fogásuk körülbelül 20%-át teszik ki.

25 Végül, a halászati erőkifejtés közösségi szabályozás által előírt korlátozásainak súlyos következményei lennének a felülről nyitott merevítőrudas zsákhálóval történő halászat gazdasági jövedelmezőségére. A korlátozások ugyanis nem tennék lehetővé az érintett hajóknak, hogy kifogják a nyelvhal- és a sima lepényhal-kvótájukat. Az Unitymark a tevékenysége beszüntetésére kényszerülne, és más halászvállalkozások is ugyanennek a veszélynek lennének kitéve.

26 A kérdést előterjesztő bíróság hozzáteszi, hogy a Unitymark és az NSFO szerint a felülről nyitott merevítőrudas zsákhálót használó halászok azok közé számítanak, akiknek a tengeren töltött napjaik száma a legkevesebb, holott az e kategóriába tartozó halászoknak a tőkehalállományra gyakorolt hatása a többi kategóriával összehasonlítva a legcsekélyebb.

27 A High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court) ilyen körülmények között úgy döntött, hogy felfüggeszti az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„[...] A [...] 2341/2002/EK rendelet XVII. melléklete 4. pontjának b) alpontja és a 6. pontja a) alpontjának a 4. pont b) alpontjára utaló része, és/vagy

[...] a [...] 671/2003 rendelettel módosított [...] 2341/2002/EK rendelet XVII. melléklete 4. pontjának b) alpontja és a 6. pontja a) alpontjának a 4. pont b) alpontjára utaló része, és/vagy

[...] a [...] 2003/185 határozat első cikke, amennyiben a Bizottság a 2341/2002/EK rendelet XVII. melléklete 6. pontjának b) alpontját alkalmazva elutasítja, hogy két nappal megemelje az említett melléklet 4. pontjának b) alpontjában meghatározott felszerelések valamelyikét a fedélzetén szállító hajók számára biztosított többletnapoknak a számát

jogellenesen alkalmazandóak-e a felülről nyitott merevítőrudas zsákhálót használó halászhajókra, mivel:

a) ellentétesek az EK 33. cikkel (az EK-Szerződés korábbi 39. cikke) és az EK 34. cikkel (az EK-Szerződés korábbi 40. cikke);

b) ellentétesek az EK 28. cikkel (az EK-Szerződés korábbi 30. cikke) és az EK 29. cikkel (az EK-Szerződés korábbi 34. cikke);

c) aránytalanok;

d) hátrányosan megkülönböztetőek; és/vagy

e) sértik a kereskedelmi vagy gazdasági tevékenység gyakorlásának alapvető szabadságát?"

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

Előzetes megjegyzések

28 A kérdést előterjesztő bíróság azt kéri a Bíróságtól, hogy vizsgálja meg a vitatott intézkedések érvényességét az EK-Szerződésnek a közös agrárpolitikára és az áruk szabad mozgására vonatkozó cikkei, az arányosság és a hátrányos megkülönböztetés tilalmának elve, valamint a kereskedelmi és gazdasági tevékenység szabad gyakorlásához való jog tekintetében.

29 A Bírósághoz előterjesztett észrevételek azonban lényegében a vitatott intézkedéseknek az arányosság és a hátrányos megkülönböztetés tilalmának elvével való összeegyeztethetőségére vonatkoznak.

A Bírósághoz előterjesztett észrevételek

30 A Unitymark és az NSFO hangsúlyozzák, hogy semmiképpen nem vitatják, hogy az Európai Unió Tanácsának, válaszul a tőkehalállomány erőteljes csökkenésére, jogában állt intézkedéseket hozni többek között azzal, hogy korlátozta az érintett hajók tengeren töltött napjainak a számát.

31 Azt is elismerik, hogy a Tanácsnak e téren széles mérlegelési jogköre van. Azzal érvelnek azonban, hogy ez a jogkör ugyanakkor nem teszi lehetővé ezen intézmény számára, hogy az arányosság és a hátrányos megkülönböztetés tilalmának elvét figyelmen kívül hagyva bármilyen rendeletet hozzon. A Unitymark és az NSFO úgy gondolják, hogy e két alapelv megsértése olyan súlyos a felülről nyitott merevítőrudas zsákhálóval felszerelt hajók vonatkozásában, hogy érvénytelenné teszi a vitatott intézkedéseket.

32 Az arányosság elvét illetően a Unitymark és az NSFO azzal érvelnek, hogy a merevítőrudas zsákhálóval felszerelt hajók, különösen a felülről nyitott hálót használók által kifogott tőkehal csekély mennyiségére tekintettel nem volt szükséges korlátozni a tengeren töltött napjaik számát, vagy legalábbis nem ilyen drasztikus módon. A vitatott intézkedések tehát a célkitűzéshez képest aránytalanok.

33 Ezek az intézkedések először is a más, többek között a tőkehalfogásra kialakított 4a típusú halászfelszereléssel felszerelt hajók helyzetéhez képest is aránytalanok. Figyelembe véve ugyanis a 2003/85 határozattal biztosított többletnapok számát, ezeknek a hajóknak tizenöt tengeren tölthető napot osztottak ki, azaz ugyanannyi számú napot, mint a merevítőrudas zsákhálóval, különösen a felülről nyitott hálóval felszerelt hajóknak, amelyek pedig sokkal kevesebb tőkehalat halásznak.

34 Ezek az intézkedések továbbá a langusztafogásra kialakított 4e típusú felszereléssel felszerelt hajók helyzetéhez képest is aránytalanok. A Unitymark és az NSFO szerint annak ellenére, hogy ezek a hajók sokkal több tőkehalat halásznak, mint a merevítőrudas zsákhálóval felszerelt hajók, számukra tíz tengeren töltött nappal többet biztosítottak, mint a merevítőrudas zsákhálóval felszerelt hajók számára, vagyis huszonöt napot.

35 Végül, különbséget kellett volna tenni a felülről nyitott merevítőrudas zsákhálóval, illetve a lánchálós merevítőrudas zsákhálóval felszerelt hajók között. Csak ez utóbbiak halásznak jelentős mennyiségű tőkehalat. A tárgyalás során a Unitymark és az NSFO a Tanács által az írásbeli észrevételei mellékleteként benyújtott táblázatokra hivatkoztak. Ezekből kiderül, hogy a felülről nyitott merevítőrudas zsákhálóval felszerelt hajók a 2002-ben kirakodott összes tőkehalfogásnak csak 1,06%-át fogták ki, míg a lánchálós merevítőrudas zsákhálóval felszerelt hajók annak 10,6%-át.

36 A Unitymark és az NSFO azt állítják, hogy ezek a táblázatok világosan mutatják a két felszereléstípus közötti különbséget, mert megemlítik a 80–99 mm-es és a 100 mm-nél nagyobb szembőségű merevítőrudas zsákhálót. A kisebb szembőség a lánchálós merevítőrudas zsákhálónak felel meg, míg a nagyobb szembőség a felülről nyitott hálóval működőkre jellemző.

37 Ebből következik, hogy a felülről nyitott merevítőrudas zsákhálóval felszerelt hajókat nyilvánvalóan hátrányos megkülönböztetés érte a tőkehalfogásra kialakított hajókkal szemben éppúgy, mint a langusztafogásra kialakított vagy a lánchálós merevítőrudas zsákhálót használó hajókkal szemben.

38 A Unitymark és az NSFO egyébként hozzáteszik, hogy a lepényhalállomány megőrzésére vonatkozó állítólagos szükséglet nem releváns, hiszen az ezeket a halakat halászók a vitatott intézkedések meghozatala előtt sem tudták kimeríteni a számukra biztosított kvótát.

39 Szerintük a Tanácsnak más, az arányosság és a hátrányos megkülönböztetés tilalmának elvét kevésbé sértő intézkedéseket kellett volna hoznia. Azt állítják, hogy elég lett volna egy nappal csökkenteni a langusztafogásra kialakított hajóknak kiosztott napok számát, vagy még inkább korlátozni a 10 méternél rövidebb hajók tengeren töltött napjainak számát.

40 Az Egyesült Királyság kormánya, a Tanács és a Bizottság emlékeztetnek arra, hogy a közösségi jogalkotó mérlegelési jogköre a kérdéses területen nagyon széles, és hogy a Bíróság csak a követett cél elérése végett megalkotott szabályozás nyilvánvaló alkalmatla nságát ellenőrizheti.

41 Ez a kormány és a két intézmény azt állítják, hogy tekintve azon probléma súlyosságát, amellyel a Közösség szembesült – azaz a tőkehalállomány kimerülésének veszélyét –, szükséges és sürgős volt az állomány megőrzésére és helyreállítására irányuló intézkedések meghozatala. A vitatott intézkedéseket tudományos jelentések alapján, valamint az arányosság és a hátrányos megkülönböztetés tilalma elvének teljes tiszteletben tartásával hozták meg.

42 Az arányosságot illetően az Egyesült Királyság kormánya, a Tanács és a Bizottság megállapítják, hogy a vitatott intézkedések nem követnek tisztán matematikai logikát. Ha ez utóbbinak kellett volna érvényesülnie, a tőkehalfogásra szakosodott, a fogások többségéért felelős halászok viselték volna a megszorítások nagy részét, sőt teljességét. A közösségi jogalkotó azonban társadalmi és gazdasági okokból egyaránt fontosnak vélte, hogy a tőkehal védelmét biztosító intézkedések teljes súlyát ne csak az erre a halászatra szakosodott halászok viseljék az erre a tevékenységre kimondott moratórium révén. Mivel a tőkehalfogások nemcsak az erre a halászatra kialakított hajóknak voltak betudhatók, hanem más, többek között lepényhal halászok is jelentős arányban fogják ki ezt a fajtát, a jogalkotó úgy találta, hogy kívánatos a halászati erőkifejtés csökkentését elosztani mindezen szereplők között a tengeren töltött napjaik számának korlátozásával.

43 A halászati erőkifejtés legjelentősebb korlátozását a tőkehalfogásra szakosodott halászokra írták elő, akiknek a tengeren töltött napjaik számát 60%-kal csökkentették. A merevítőrudas zsákhálóval felszerelt hajók esetében, amelyek a kirakodott tőkehal 11,3%-át fogják, ez a szám 40%-kal csökkent.

44 Az Egyesült Királyság kormánya, a Tanács és a Bizottság szerint a Unitymark és az NSFO tévesen vélik úgy, hogy a tőkehalhalászoknak ugyanannyi tengeren töltött napot osztottak ki, mint a lepényhalhalászoknak, vagyis tizenöt napot. Jóllehet az Egyesült Királyság tőkehalfogásra szakosodott halászainak engedélyezték, hogy tizenöt napot tartózkodjanak a tengeren, az a 2341/2002/EK rendelet XVII. melléklete 6. pontjának b) és c) alpontja alapján, különleges körülmények fennállása esetén, történt. Azon kötelezettség ellentételezésére, hogy a halászfelszerelés kicserélése érdekében vissza kell térniük a kikötőbe, a tőkehalhalászoknak két többletnapot biztosítanak, amely nem egyezik meg a halászati napokkal. Ezenkívül négy többletnapot biztosítanak számukra a tőkehalfogásra kialakított hajók leszerelésére irányuló programra tekintettel. Az említett rendelet ugyanis megengedte, hogy a tőkehalat halászó hajók teljes számának csökkentése a megmaradó hajók számára többlet tengeri napok juttatásával járjon. A Unitymark és az NSFO által végzett összehasonlítás alapja tehát helytelen.

45 A langusztafogásra kialakított hajókat illetően az említett kormány és a két intézmény azzal érvelnek, hogy a tudományos jelentések nem mutattak ki jelentős kapcsolatot a langusztafogások és a tőkehalállomány csökkenése között, míg a lepényhalak esetében kiderült ilyen kapcsolat. Ráadásul a langusztaállomány csökkenésének veszélyét nem mutatták ki, míg a lepényhalak esetében felmerült ez a veszély. Végül, a kormány és az intézmények azt állítják, hogy a vitatott intézkedések figyelembe veszik azt a körülményt, amely alapján a tőkehalra halászóknak könnyebb volt átállniuk a langusztafogásra, mint a lepényhalfogásra.

46 Ami a lánchálós merevítőrudas zsákhálóval felszerelt hajókkal való összehasonlítást illeti, az Egyesült Királyság kormánya, a Tanács és a Bizottság a tárgyalás során azt állították, hogy a Unitymark és az NSFO által a merevítőrudas zsákháló szembősége és e zsákhálótípus két létező kategóriája közötti, a jelen ítélet 36. pontjában említett összefüggésre vonatkozóan ismertetett adatokat azelőtt nem ismertették.

47 Végül, az Egyesült Királyság kormánya, a Tanács és a Bizottság azt állítják, hogy az állítólagos alternatív intézkedés – amely a 10 méternél rövidebb hajók tengeren töltött napjai számának csökkentésében áll –, figyelembe véve ezen hajók nagy számát és az alkalmazás ellenőrzésének nehézségét, vagy lehetetlenségét, nem volt valóságos.

48 Következésképpen, a vitatott intézkedések nem érvénytelenek.

A Bíróság válasza

Az áruk szabad mozgásának, illetve a kereskedelmi és gazdasági tevékenység szabad gyakorlásának korlátozásáról

49 Bevezetésként meg kell állapítani, hogy a kérdést előterjesztő bíróságnak az áruk szabad mozgására, illetve a kereskedelmi és gazdasági tevékenység szabad gyakorlására vonatkozó kérdései a jelen esetben nem igényelnek külön vizsgálatot.

50 Ugyanis az áruk szabad mozgását illetően fontos kiemelni, hogy a felek nem vitatják valamely olyan szabályozás szükségességét, amely átmenetileg korlátozza a különböző kategóriába tartozó halászok általi tőkehalfogást e halállomány hosszú távú kimerülésének elkerülése érdekében. A Bíróság a tagállamok között eladható halmennyiséget rövid távon csökkentő, hosszú távon a halászat optimális hatékonyságának biztosítására irányuló – így a kereskedelmet növelő – intézkedések kapcsán már úgy ítélte meg, hogy az ilyen intézkedések nem tartoznak az áruk szabad mozgására vonatkozó EK 29. cikk hatálya alá (lásd a 46/86. sz. Romkes-ügyben 1987. június 16-án hozott ítélet [EBHT 1987., 2671. o.] 24. pontját).

51 Következésképpen mivel a kérdést előterjesztő bíróság nem hivatkozott olyan különös okokra, amelyek miatt a vitatott intézkedések a halászati erőkifejtés átmeneti korlátozásából eredőkön kívül sértenék a kereskedelmet, nem szükséges ezeket az intézkedéseket az EK 29. cikk tekintetében vizsgálni.

52 A Bíróság elismerte a kereskedelmi és gazdasági tevékenység szabad gyakorlásához való jogot (lásd többek között a C-44/94. sz., Fishermen's Organisations és társai ügyben 1995. október 17-én hozott ítélet [EBHT 1995., I-3115. o.] 55. pontját), de ahogyan írásbeli észrevételeiben a Bizottság is megállapította, a kérdést előterjesztő bíróság nem jelezte, hogy e szabadságot az arányosság és a hátrányos megkülönböztetés tilalma elvének esetleges, ezt követően vizsgált megsértésétől függetlenül is érné sérelem, ezért meg kell állapítani, hogy a kérdésnek ez az oldala sem igényel külön vizsgálatot.

Az arányosság és a hátrányos megkülönböztetés tilalma elvének megsértéséről

53 Emlékeztetni kell arra, hogy a hátrányos megkülönböztetés tilalmának elve, valamint az arányosság elve, amely jelen esetben az előzőhöz szorosan kapcsolódik, a

közösségi jog általános elvei közé tartoznak, és a mezőgazdaság területén, beleértve a halászatot is, az EK 34. cikk (2) bekezdésének második albekezdésében jutnak kifejezésre.

54 Ez a rendelkezés a közösségi jogalkotóra ruházza az EK 33. cikkben megfogalmazott közös agrárpolitika megvalósításának feladatát, többek között a mezőgazdasági népesség megfelelő életszínvonalának biztosítása, valamint az ellátás hozzáférhetőségének biztosítása érdekében, a Közösség termelői közötti minden megkülönböztetést kizárva.

55 Az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében a közösségi jogalkotó ezen a területen széles mérlegelési jogkörrel rendelkezik, amely megfelel az EK 34–37. cikkel ráruházott politikai felelősségnek. Következésképpen, a bírósági felülvizsgálatnak annak ellenőrzésére kell szorítkoznia, hogy a kérdéses intézkedésnél nem történt-e nyilvánvaló hiba vagy hatáskörrel való visszaélés, illetve hogy az érintett hatóság nem lépte-e át nyilvánvalóan mérlegelési jogkörének korlátait (a C-189/01. sz., Jippes és társai ügyben 2001. július 12-én hozott ítélet [EBHT 2001., I-5689. o.] 80. pontja és a C-304/01. sz., Spanyolország kontra Bizottság ügyben 2004. szeptember 9-én hozott ítélet [EBHT 2004., I-7655. o.] 23. pontja).

56 E mérlegelési jogkört illetően a Bíróság úgy ítélte meg, hogy az arányosság elve megköveteli, hogy a közösségi rendelkezésekkel végrehajtott intézkedések alkalmasak legyenek a kitűzött cél megvalósítására, és ne haladják meg a cél megvalósításához szükséges mértéket (lásd különösen a C-210/00. sz., Käserei Champignon Hofmeister ügyben 2002. július 11-én hozott ítélet [EBHT 2002., I-6453. o.] 59. pontját, a C-210/03. sz., Swedish Match ügyben 2004. december 14-én hozott ítélet [EBHT 2004., I-11893. o.] 47. pontját, a C-453/03., C-11/04., C-12/04. és C-194/04. sz., ABNA és társai egyesített ügyekben 2005. december 6-án hozott ítélet [EBHT 2005., I-10423. o.] 68. pontját és a C-344/04. sz., IATA és ELFAA ügyben 2006. január 10-én hozott ítélet [EBHT 2006., I-403. o.] 79. pontját).

57 Ami ezen elv alkalmazása feltételeinek bírósági felülvizsgálatát illeti, tekintettel a széles körű mérlegelési jogkörre, amellyel a közösségi jogalkotó a közös agrárpolitika terén rendelkezik, kizárólag az e területen elfogadott intézkedésnek a hatáskörrel rendelkező intézmény által elérni kívánt célra való nyilvánvaló alkalmatlansága befolyásolhatja az intézkedés jogszerűségét (lásd a C-331/88. sz., Fedesa és társai ügyben 1990. november 13-án hozott ítélet [EBHT 1990., I-4023. o.] 14. pontját, a C-133/93., C-300/93. és C-362/93. sz., Crispoltoni és társai egyesített ügyekben 1994. október 5-én hozott ítélet [EBHT 1994., I-4863. o.] 42. pontját, a Jippes és társai ítélet [hivatkozás fent] 82. pontját és a IATA és ELFAA ítélet [hivatkozás fent] 80. pontját).

58 Ezért a Bíróságra hárul az a feladat, hogy megvizsgálja, a vitatott intézkedések nem voltak-e nyilvánvalóan alkalmatlanok.

59 A Bíróságon ismertetett és különösen a jelen ítélet 23–26. és 35. pontjában bemutatott tények fényében úgy tűnik, hogy a felülről nyitott merevítőrudas zsákhálóval felszerelt hajók az általuk kifogott tőkehal mennyiségének arányához képest a halászati erőkifejtést korlátozó intézkedések súlyát lényegesen jelentősebb mértékben viselték, mint a más felszerelésekkel felszerelt hajók.

60 Ezen intézkedések alkalmas vagy alkalmatlan voltának megítélése érdekében meg kell állapítani, hogy a Tanács szívesebben osztotta szét a halászati erőkifejtés csökkentését valamennyi érintett szereplő között, mint hogy moratóriumot írjon elő az elsősorban tőkehalat fogó halászok tevékenységére. Ezáltal igyekezett eleget tenni a közös agrárpolitika egyik célkitűzésének, azaz igyekezett fenntartani az összes érintett halász megfelelő életszínvonalát. A jogalkotó ezen választása önmagában nem bírálható, feltéve, hogy a vitatott intézkedések elfogadásával nem vezet oda, hogy aránytalan módon és objektív igazolás nélkül a halászok valamely másik csoportját bünteti.

61 A Unitymark és az NSFO szerint az említett intézkedések nem teszik lehetővé a felülről nyitott merevítőrudas zsákhálót használó lepényhalhalászoknak, hogy lehalásszák a számukra biztosított lepényhalkvótát, és ezért veszélyeztetik a tevékenységük életképességét. Szerintük a közösségi jogalkotó azzal, hogy különbséget tesz a merevítőrudas zsákháló két kategóriája, a lánchálós és a felülről nyitott között, elkerülhette volna ezt a következményt.

62 Ez az érvelés, amely szerint nem szükséges csökkenteni a lepényhalhalászok tengeren töltött napjainak számát e halállományok megőrzéséhez, hiszen a brit halászok már a 2341/2002 rendelet bevezetése előtt sem tudták kimeríteni a számukra biztosított kvótát, nem elfogadható. Ezek a körülmények ugyanis nem meghatározóak a tőkehalállomány megőrzését illetően. Ezenkívül a jelen esetben nem hivatkoztak arra, hogy a vitatott intézkedésekkel érintett összes lepényhalhalász nem volt képes kimeríteni a biztosított kvótát.

63 Egyébként az a körülmény, hogy valamely szabályozási intézkedés jobban érint valamely sajátos csoportot, mint valamely másikat, nem feltétlenül jár azzal, hogy az aránytalan vagy hátrányosan megkülönböztető, amennyiben az intézkedés egy közérdekű probléma átfogó módon történő rendezését célozza.

64 Tekintettel a merevítőrudas zsákhálóval felszerelt hajók összessége által fogott tőkehal nem elhanyagolható mennyiségére – amely a kirakodott tőkehal teljes mennyiségének körülbelül 11%-át teszi ki – a tengeren töltött napoknak az e hajókra megszabott jelentős korlátozása önmagában nem tűnik nyilvánvalóan alkalmatlannak.

65 Ezt követően meg kell vizsgálni, hogy a vitatott intézkedések hátrányosan megkülönböztetőek-e az eltérő típusú halászfelszerelést használó halászokhoz viszonyítva, és ehhez elsősorban a felülről nyitott merevítőrudas zsákhálóval felszerelt hajót használó halászok helyzetét kell összehasonlítani a láncházós merevítőrudas zsákhálóval felszerelt hajót használó halászok helyzetével.

66 E tekintetben nem tűnik úgy, mintha a vitatott intézkedések meghozatalának idején rendelkezésre álló tudományos jelentések különbséget tettek volna e két utóbbi felszereléstípus között. Ellenben a Bíróság előtt ismertetett ügyiratból kiderül, hogy a merevítőrudas zsákhálókat egységes típusként mutatták be. Ezenkívül a Tanács megjegyzéseinek mellékletében szereplő 2002-es adatok, amelyre a Unitymark és az NSFO a Bíróság előtt a tárgyalás során támaszkodtak, a 2341/2002 rendelet XVII. mellékletének elfogadásakor még nem álltak rendelkezésre.

67 Ilyen körülmények között és a jelen ítélet 64. pontjában tett megállapítások fényében meg kell állapítani, hogy a vitatott intézkedések nem különböztetik meg hátrányosan a felülről nyitott merevítőrudas zsákhálót használó halászokat a láncházós merevítőrudas zsákhálót használókhoz képest.

68 Meg kell még vizsgálni, hogy a vitatott intézkedések nem hátrányosan megkülönböztetőek-e a főleg tőkehalra halászóknak biztosított napok számára tekintettel a főleg langusztára halászókra, valamint a tíz méternél rövidebb hajót használó halászokra nézve.

69 Ami ezen hajóknak az első kategóriáját illeti, meg kell állapítani, hogy a kifogás nem annyira a kilenc alapnap utóbbiaknak történő megadására, mint inkább arra a hat többletnapra vonatkozik, amelyben az Egyesült Királyságnak az ilyen típusú halászatot végző hajói részesültek.

70 Ebben a vonatkozásban meg kell állapítani, hogy a 2003/185 határozattal a 2341/2002 rendelet XVII. melléklete 6. pontjának b) és c) alpontja alapján azon halászoknak biztosított többletnapokat, akiknek a hajója 4a típusú felszereléssel van ellátva, az ezen két rendelkezésben említett sajátos esetek okán osztották ki. Ami a 6. pont b) alpontjában különösen a honi kikötők és a halászterület közötti utazási időért biztosított két többletnapot illeti, nem tűnik úgy, mintha az Egyesült Királyság kormánya vagy a lepényhalhalászok jelezték volna a Bizottságnak, hogy nemcsak a tőkehalfogásra szakosodott hajóknak, hanem a lepényhalra halászóknak is szükségük lehet rá. Ami a tőkehalfogásra kialakított hajókat használó halászoknak a 2341/2002 rendelet XVII. melléklete 6. pontjának c) alpontja alapján történő két többletnap juttatását illeti, az ezen hajók leszerelési programjával magyarázható, e halászati tevékenység teljes csökkentésének megfelelően.

71 Ebből következik, hogy az azon halászoknak biztosított tengeren töltött napok száma, akiknek a hajói 4b típusú, lepényhalfogásra kialakított felszereléssel vannak ellátva, nem tűnik nyilvánvalóan aránytalannak az azon halászoknak biztosított tengeren töltött napok számához viszonyítva, akiknek a hajói 4a típusú, tőkehalfogásra kialakított felszereléssel vannak ellátva, amely napok száma tartalmazza a 2341/2002 rendelet XVII. melléklete 6. pontja b) és c) alpontjának megfelelően biztosított többletnapokat.

72 Ami a langusztahalászokkal való összehasonlítást illeti, meg kell állapítani, hogy a Bíróságnak e tárgyban átadott információk eltérnek aszerint, hogy az e halászok által

történő tőkehalfogások jelentőségének mértékéről vagy a langusztaellátás veszélyének fennállásáról, vagy még inkább a tőkehalhalászok azon lehetőségeiről van szó, hogy inkább langusztafogásra térnek át, mint lepényhalfogásra.

73 Az azonban nem derül ki a Bíróság előtt ismertetett ügyiratból, hogy a Unitymarknak és az NSFO-nak a lepényhal- illetve langusztahalászok közötti eltérő bánásmódra vonatkozó észrevételeit a vitatott intézkedések meghozatala előtt benyújtották a közösségi jogalkotónak.

74 Következésképpen, még ha magasnak tűnhet is a langusztahalászoknak és a lepényhalhalászoknak biztosított napok száma közötti eltérés, nem tűnik nyilvánvalóan alkalmatlannak, különösen arra az információra tekintettel, amellyel a közösségi jogalkotó rendelkezhetett a 2341/2002 rendelet elfogadásának idején.

75 Végül a 10 méternél rövidebb hajókat használó halászokat illetően meg kell állapítani, hogy ezen hajók különösen magas száma alkalmas volt arra, hogy különösen nehézzé tegye az ellenőrzéseket, és igazolhatta a közösségi jogalkotó azon választását, hogy a más típusú hajókat használó halászok tengeri napjainak számát korlátozza a tőkehalállomány megőrzéséhez való hozzájárulás érdekében.

76 Az előző megállapításokból következik, hogy a vitatott intézkedések nem voltak nyilvánvalóan alkalmatlanok.

77 Ebből következik, hogy a feltett kérdés vizsgálata nem tárt fel semmilyen, a vitatott intézkedések érvényességének befolyásolására alkalmas tényt.

A költségekről

78 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján, a Bíróság (harmadik tanács) a következőképpen határozott:

A feltett kérdés vizsgálata nem tárt fel semmilyen olyan tényt, amely befolyásolhatja:

- **a bizonyos halállományokra és halállománycsoportokra vonatkozó, halfogási korlátozások alá tartozó vizeken tartózkodó közösségi hajókon és a közösségi vizeken alkalmazandó halászati lehetőségeknek és járulékos feltételeknek a 2003. évre történő meghatározásáról szóló, 2002. december 20-i 2341/2002/EK tanácsi rendelet XVII. melléklete 4. pontja b) alpontjának és 6. pontja a) alpontjának;**

- **a 2003. április 10-i 671/2003/EK tanácsi rendelettel módosított ugyanezen melléklet 4. pontja b) alpontjának és a 6. pontja a) alpontjának;**

– **a 2341/2002/EK rendelet XVII. mellékletével összhangban a tagállamok számára további kikötőn kívül töltött napok biztosításáról szóló, 2003. március 14-i 2003/185/EK bizottsági határozat 1. cikkének érvényességét.**

Aláírások